

AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA IM. STANISŁAWA STASZICA W KRAKOWIE WYDZIAŁ INFORMATYKI, ELEKTRONIKI I TELEKOMUNIKACJI

KATEDRA TELEKOMUNIKACJI

Praca dyplomowa inżynierska

Opracowanie biblioteki programistycznej do bezpiecznego uwierzytelniania urządzeń AVR Development of libraries for authentication of AVR devices

Autor: Kacper Żuk
Kierunek studiów: Teleinformatyka
Opiekun pracy: dr inż. Jarosław Bułat

Uprzedzony o odpowiedzialności karnej na podstawie art. 115 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 z późn. zm.): "Kto przywłaszcza sobie autorstwo albo wprowadza w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu albo artystycznego wykonania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3. Tej samej karze podlega, kto rozpowszechnia bez podania nazwiska lub pseudonimu twórcy cudzy utwór w wersji oryginalnej albo w postaci opracowania, artystycznego wykonania albo publicznie zniekształca taki utwór, artystyczne wykonanie, fonogram, wideogram lub nadanie.", a także uprzedzony o odpowiedzialności dyscyplinarnej na podstawie art. 211 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.): "Za naruszenie przepisów obowiązujących w uczelni oraz za czyny uchybiające godności studenta student ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną przed komisją dyscyplinarną albo przed sądem koleżeńskim samorządu studenckiego, zwanym dalej «sądem koleżeńskim».", oświadczam, że niniejszą pracę dyplomową wykonałem(-am) osobiście i samodzielnie i że nie korzystałem(-am) ze źródeł innych niż wymienione w pracy.

Spis treści

W	prowa	dzenie	4
1.	Meto	dy uwierzytelniania	5
	1.1.	Kryptografia asymetryczna	5
	1.2.	Kryptografia symetryczna	6
2.	Impl	ementacja protokołu komunikacji	8
	2.1.	Charakterystyka platformy sprzętowej	8
	2.2.	Podstawowe struktury protokołu	9
	2.3.	Nawiązywanie połączenia	9
	2.4.	Generowanie współdzielonego klucza	10
	2.5.	Szyfrowanie i deszyfrowanie danych	11
	2.6.	Uwierzytelnienie wiadomości	13
3.	Test o	opracowanej biblioteki	14
	3.1.	Poprawność interfejsu programistycznego	14
	3.2.	Poprawność implementacji algorytmów kryptograficznych	15
Po	dsumo	owanie	17
Bi	bliogra	afia	18
Do	datek	A. Przykładowe wiadomości protokołu komunikacji	19
Do	datek	B. Przykładowe bloki kodu biblioteki	22
Do	datek	C. Uzyskiwanie liczb losowych	25
Do	datek	D. Przepływ danych w przykładowym oprogramowaniu	27
Do	datek	E. Dokumentacja biblioteki	28
	E.1.	Przykład użycia	28
	E 2	Dokumentacia Doxygen	29

Wprowadzenie

1 Metody uwierzytelniania

W zależności od potrzeb i ograniczeń stosuje się różne metody uwierzytelniania podmiotów w komunikacji. Wyróżnić należy uwierzytelnianie przy pomocy kryptografii asymetrycznej, w której używana jest para matematycznie związanych ze sobą kluczy, oraz uwierzytelnianie przy pomocy kryptografii symetrycznej, w której używany jest jeden, współdzielony, tajny klucz.

Klucze w przypadku kryptografii asymetrycznej muszą posiadać konkretne właściwości. W przypadku algorytmu RSA bezpieczeństwo polega na trudności w faktoryzowaniu dużych liczb, co wymaga stosowania kluczy co najmniej 2048 bitowych [1]. Klucze w przypadku kryptografii symetrycznej nie muszą mieć konkretnych właściwości poza ich nieprzewidywalnością i zapewniają porównywalne bezpieczeństwo przy krótszych kluczach. Kluczowi RSA o długości 2048 bitów odpowiada klucz 112 bitowy dla szyfrów symetrycznych.

Ważną różnicą jest też wydajność. Kryptografia asymetryczna jest dużo bardziej złożona obliczeniowo od symetrycznej [2]. Jest to szczególnie istotne na ograniczonych sprzętowo systemach wbudowanych. Przewagą kryptografii asymetrycznej jest jednak brak konieczności ustalenia wspólnego klucza przed rozpoczęciem komunikacji, jak ma to miejsce w przypadku kryptografii symetrycznej.

Zalecanym rozwiązaniem jest najpierw ustalenie wspólnego, tajnego klucza przy użyciu kryptografii asymetrycznej, a następnie użycie tego klucza do kryptografii symetrycznej [2].

1.1. Kryptografia asymetryczna

Przy wyborze algorytmu używanego do ustalania klucza dla potrzeb pracy istotne były:

- jakość implementacji algorytmów dostępnych na mikroprocesory AVR,
- złożoność obliczeniowa,
- długość klucza wymagana do zapewnienia bezpieczeństwa na co najmniej 5 lat.

Biblioteka AVR-Crypto-Lib dostarcza implementację algorytmów RSA oraz DSA¹. Biblioteka Emsign dostarcza implementację RSA, lecz tylko z 64 bitowym kluczem², co nie jest wystarczające dla

¹https://trac.cryptolib.org/avr-crypto-lib/browser

²http://www.emsign.nl/

zapewnienia bezpieczeństwa. Komercyjna biblioteka *LightCrypt-AVR8-ECC* oraz biblioteka *micro-ecc* dostarczają implementację kryptografii opartej o krzywe eliptyczne³. Brak jest na rynku implementacji innych algorytmów klucza publicznego. Dostępność implementacji ogranicza wybór algorytmu do RSA, DSA oraz krzywych eliptycznych.

Następnym kryterium jest złożoność obliczeniowa. W analizie przeprowadzonej przez pracowników *Sun Microsystems Laboratories* wykazano, że na mikroprocesorach AVR algorytmy oparte o krzywe eliptyczne są o rząd wielkości szybsze od algorytmu RSA [3].

Krzywe eliptyczne wymagają najkrótszych kluczy. Rekomendacje NIST [1] (National Institute of Standards and Technology) podają, że 256-bitowy klucz ECC (ang. Elliptic Curve Cryptography) zapewnia bezpieczeństwo porównywalne do 3072-bitowego klucza RSA lub DSA i że taki klucz wystarczy do 2030 roku.

W związku z przewagą krzywych eliptycznych przy zadanych założeniach do ustalenia wspólnego klucza wybrano algorytm ECDH (ang. Elliptic Curve Diffie–Hellman). Wadą tego rozwiązania jest niezmienność klucza ustalanego tą metodą. Powoduje to brak utajnienia przekazywania (ang. forward secrecy).

1.2. Kryptografia symetryczna

Przy wyborze algorytmu dla potrzeb pracy istotne były:

- jakość implementacji dostępnych na mikroprocesory AVR,
- możliwość szyfrowania i uwierzytelniania danych.

Powszechnie dostępne są jedynie implementacje samych blokowych algorytmów szyfrowania takich jak AES oraz DES lub funkcji skrótu takich jak SHA-256. By uzyskać uwierzytelnianie wiadomości o zmiennej długości należy algorytmy blokowe zastosować w odpowiedni sposób. Przykładem jest tryb CBC-MAC (ang. Cipher Block Chaining - Message Authentication Code). Pozwala on na wygenerowanie kodu uwierzytelniającego daną wiadomość, poprzez zaszyfrowanie jej w trybie CBC i użycie ostatniego bloku szyfrogramu jako kodu.

Tryb CBC-MAC – przy nieprawidłowej implementacji – może wprowadzić podatności:

- użycie zmiennego wektora inicjalizacyjnego i przesyłanie go wraz z uwierzytelnianą wiadomością pozwala na dowolną modyfikację pierwszego bloku (16 bajtów) wiadomości bez zmiany kodu uwierzytelniającego,
- użycie tego samego klucza do szyfrowania w trybie CBC oraz uwierzytelniania w trybie CBC-MAC pozwala na obliczenie użytego klucza bez jego wcześniejszej znajomości,

³http://industrial.crypto.cmmsigma.eu/lightcrypt_avr8/lc_avr8_ecc.pl.html

– atakujący znający dwie wiadomości m oraz m' oraz ich kody uwierzytelniające może policzyć klucz uwierzytelniający wiadomości będącej specyficznym połączeniem wiadomości m oraz m'.

Wszystkim tym podatnościom da się zapobiec poprzez użycie niezmiennego wektora inicjalizacyjnego oraz zaszyfrowanie ostatniego bloku innym kluczem (tryb ECBC-MAC, *ang. Encrypt-last-block CBC-MAC*).

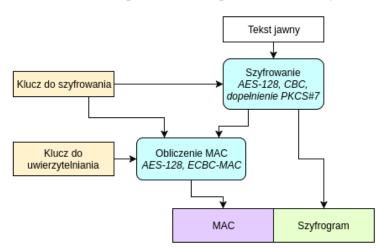
Alternatywą jest także zastosowanie HMAC (ang. keyed-hash message authentication code). Kodem uwierzytelniającym jest wtedy wynik funkcji skrótu policzony z połączenia współdzielonego klucza oraz uwierzytelnianej wiadomości [4].

W pracy do uwierzytelniania wybrano AES w trybie ECBC-MAC. Zaletą tego rozwiązania jest możliwość użycia tej samej implementacji trybu CBC zarówno do szyfrowania jak i jako element trybu ECBC-MAC.

W implementacji szyfrowania w trybie CBC należało rozwiązać problemy wymienione poniżej.

- 1. Użycie przewidywalnych wektorów inicjalizacyjnych pozwala atakującemu na zgadywanie treści wiadomości, a następnie poprzez odpowiednie spreparowanie nowej wiadomości weryfikację, czy wiadomość się zgadza. Wektory inicjalizacyjne muszą być nieprzewidywalne.
- 2. CBC operuje na blokach danych, a więc dla wiadomości o długości niebędącej wielokrotnością długości bloku wymagane jest dopełnienie. Oznacza to że do szyfrowanej wiadomości należy dołączać jej długość lub użyć dopełnienia, które jest jednoznaczne.

Szyfrowanie z uwierzytelnianiem jest połączone wedle zasady *Encrypt-then-MAC*. Oznacza to że wiadomość najpierw jest szyfrowana, a następnie uwierzytelniany jest szyfrogram, a nie bezpośrednio wiadomość. Jest to rozwiązanie zapewniające najwyższe bezpieczeństwo, zapobiegające między innymi atakom typu *padding oracle* [5]. Całość procesu została przedstawiona na rysunku 1.1.

Rys. 1.1. Proces szyfrowania i uwierzytelniania danych

2 Implementacja protokołu komunikacji

Protokół komunikacji między dwoma węzłami zaprojektowano i zaimplementowano z następującymi założeniami:

- pełna funkcjonalność przy jak najmniejszych wymaganiach sprzętowych, w szczególności przy dostępnej małej ilości pamięci operacyjnej,
- częściowa niezależność od warstwy sieciowej,
- zapewnienie uwierzytelniania i szyfrowania wiadomości.

2.1. Charakterystyka platformy sprzętowej

Mikropocesory Atmel AVR są w większości 8-bitowe i na takich skupia się praca. Rodzina AVR jest szeroka, kilka wybranych modeli przedstawiono w tabeli 2.1. W pracy wykorzystany został model ATmega32u4 z 2,5 kilobajta SRAM [6].

Nazwa	SRAM ¹	Wymagane napięcie	Taktowanie procesora	Liczba linii I/O
ATtiny4 [7]	32 B	1.8 - 5.5 V	do 12 MHz	4
ATmega32u4 [6]	2,5 KB	2.7 - 5.5 V	do 16 MHz	26
ATxmega384C3 [8]	32 KB	1.6 - 3.6 V	do 32 MHz	50

Tabela 2.1. Wybrane modele AVR wraz z ich parametrami

SRAM jest głównym ograniczeniem w implementacji uwierzytelniania, ponieważ 32 bajty nie są wystaczające do przeprowadzania operacji kryptograficznych, przy których sam klucz zajmuje 16 lub 32 bajty. Należy też pamiętać, że obsługa bezpiecznego połączenia nie może zajmować całości pamięci. Część pamięci należy przeznaczyć na obsługę peryferiów oraz właściwą logikę programu.

Istotnym elementem jest też wielkość domyślnych buforów. *Arduino* w modułach *Serial* oraz *SoftwareSerial* domyślnie używa 16- lub 64-bajtowego (w zależności od ilości dostępnej pamięci) buforu na przychodzące dane². Przy wiadomościach dłuższych niż 32 bajty oznacza to, że zbyt długie przetwarzanie jednej wiadomości spowoduje błędne odebranie następnej, jeżeli zostanie ona za szybko wysłana.

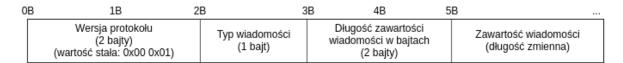
¹ang. Static Random Access Memory

²https://github.com/arduino/Arduino/blob/master/hardware/arduino/avr/cores/arduino/HardwareSerial.h

Тур	Wartość	Długość bloku danych	Blok danych jest	Blok danych jest
wiadomości	pola typ		zaszyfrowany	uwierzytelniony
HelloRequest	0x00	64 bajty	nie	nie
HelloResponse	0x01	96 bajtów	tak	tak
EncryptedData	0x02	zmienna, minimum 32 bajty	tak	tak

Tabela 2.2. Typy wiadomości wraz z ich charakterystyką

2.2. Podstawowe struktury protokołu

Rys. 2.1. Budowa wiadomości w protokole komunikacji.

Podstawową jednostką protokołu są wiadomości zbudowane według schematu zaprezentowanego na Rys. 2.1. Zdefiniowane typy wiadomości są przedstawione w tabeli 2.2. Budowę przykładowych wiadomości przedstawiono na rysunkach A.1, A.2 oraz A.3 w dodatku A.

Odbiorca powinien zweryfikować:

- zgodność wersji protokołu wymagane bajty 0x00 oraz 0x01,
- prawidłowość bajtu określającego typ wymagana wartość 0x00, 0x01 lub 0x02,
- zgodność zadeklarowanej długości bloku danych z typem,
- w przypadku typów HelloResponse oraz EncryptedData prawidłowość kodu uwierzytelniającego.

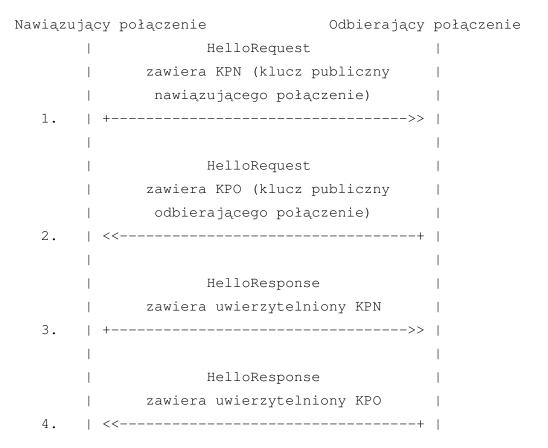
W przypadku niezgodności któregokolwiek elementu wiadomość powinna zostać zignorowana.

Narzut pamięci operacyjnej implementacji protokołu wynosi około 2 KB. Narzut na rozmiar programu to 14.6 KB.

2.3. Nawiązywanie połączenia

Kolejność przesyłania wiadomości w celu nawiązania połączenia przedstawiona została na rysunku 2.2. HelloRequest zawiera klucz publiczny węzła, który go wysyła. Węzeł, który odbiera HelloRequest, używa swojego klucza publicznego oraz klucza publicznego z odebranej wiadomości do ustalenia sekretnego klucza. Nawiązującym połączenie może być dowolny węzeł.

Po ustaleniu wspólnego klucza węzły mogą wysłać HelloResponse, który zawiera zaszyfrowany i uwierzytelniony klucz publiczny pochodzący z wysyłającego węzła. Jeżeli węzeł odbierający wiadomość

Rys. 2.2. Kolejność wymiany wiadomości w procesie nawiązywania połączenia

skutecznie potwierdzi, że jest ona prawidłowo uwierzytelniona, a zdeszyfrowany klucz publiczny pokrywa się z kluczem przesłanym wcześniej w HelloRequest, połączenie uznawane jest za nawiązane. Jeżeli przed odebraniem HelloResponse odebrany był więcej niż jeden HelloRequest, brana pod uwagę jest wiadomość odebrana jako ostatnia. Po nawiązaniu połączenia wymieniane mogą być tylko wiadomości typu EncryptedData.

Istotne jest, że protokół nie zapewnia autentyczności danego klucza publicznego. Powinno to zostać zweryfikowane niezależnie, na przykład poprzez wyświetlenie skrótu klucza użytkownikowi i poproszenie go o potwierdzenie, że na obu urządzeniach uczestniczących w komunikacji jest wyświetlony taki sam klucz.

Protokół zakłada też, że przesyłanie danych jest niezawodne, połączeniowe oraz zachowana jest ich kolejność. Nie są więc zaimplementowane retransmisje ani wykrywanie, czy drugi węzeł rzeczywiście nasłuchuje na przychodzące dane.

2.4. Generowanie współdzielonego klucza

Każdy z węzłów po odebraniu HelloRequest używa odebranego klucza publicznego oraz swojego klucza publicznego do ustalenia wspólnego sekretu przy użyciu algorytmu ECDH (ang. Elliptic curve

Diffie–Hellman) oraz proponowanej przez NIST krzywej eliptycznej P-256 [9] (w RFC 5480 nazwaną krzywą secp256r1 [10]).

Z sekretu będącego wynikiem algorytmu ECDH liczony jest skrót przy użyciu algorytmu SHA-256. Następnie jest on dzielony na dwie części po 128-bitów. Pierwsza część staje się współdzielonym kluczem używanym do szyfrowania, druga część staje się współdzielonym kluczem używanym do uwierzytelniania.

Implementacja algorytmu ECDH z krzywą eliptyczną P-256 pochodzi z biblioteki *micro-ecc*. Jest to jedyna darmowa biblioteka implementująca ECDH. Wygenerowanie wspólnego sekretu na mikroprocesorze ATmega32u4 trwa do 4350 ms, nie uwzględniając generowania liczb losowych, używanych przez bibliotekę *micro-ecc* do zapobiegania atakom typu *side-channel*. Przy uwzględnieniu generowania liczb losowych metodą opisaną w Dodatku C czas ten rośnie do 4500ms.

2.5. Szyfrowanie i deszyfrowanie danych

Szyfrowanie bloku danych w wiadomości odbywa się za pomocą szyfru blokowego AES ze 128-bitowym kluczem używanym w trybie CBC. Wektor inicjalizacyjny jest losowy i dołączany do danych przesyłanej wiadomości przed szyfrogramem. Tekst jawny jest dopełniany do pełnego bloku według algorytmu zdefiniowanego w PKCS#7 [11].

Stworzona biblioteka nie posiada własnego źródła liczb losowych, musi zostać ono dostarczone w ramach integracji. Przykładowa metoda generowania liczb losowych na platformie Arduino została opisana w Dodatku C.

Właściwe kroki potrzebne do zaszyfrowania danych wypisano poniżej.

- 1. Dopełnienie tekstu jawnego do pełnego bloku:
  - jeżeli długość tekstu jawnego jest wielokrotnością długości bloku, do tekstu jawnego doklejone musi być 16 bajtów o wartości 16,
  - w przeciwnym wypadku, gdy wymagane jest dopełnienie N bajtów, do tekstu jawnego doklejone musi być N bajtów o wartości N.
- 2. Zaszyfrowanie dopełnionego tekstu jawnego w trybie CBC z losowym wektorem inicjalizacyjnym.
- 3. Doklejenie wektora inicjalizacyjnego przed szyfrogramem.

Przykłady dopełniania danych o różnych długościach przedstawiono w tabeli 2.3.

Kod implementujący szyfrowanie danych przedstawiono w tabeli B.1 w dodatku B. Zaszyfrowanie 32 bajtów danych na mikroprocesorze ATmega32u4 trwa do 8 ms bez uwzględnienia czasu potrzebnego do wygenerowania losowego wektora inicjalizacyjnego. Przy generowaniu losowych danych metodą opisaną w Dodatku C czas ten rośnie do 64 ms.

Właściwe kroki potrzebne do odszyfrowania danych wypisano poniżej.

Tabela 2.3. Dopełnanie danych do pełnego bloku. Dopełnienie zaznaczone zostało kolorem niebieskiem i pogrubieniem.

Dane "Witaj swiecie" (13 bajtów) zostają dopełnione 3 bajtami o wartości 3 (0x03):

```
0x57 0x69 0x74 0x61
0x6a 0x20 0x73 0x77
0x69 0x65 0x63 0x69
0x65 0x03 0x03 0x03
```

Dane "Witaj swiecie!!" (16 bajtów) zostają dopełnione 16 bajtami o wartości 16 (0x10):

- 1. Oddzielenie wektora inicjalizacyjnego od szyfrogramu.
- 2. Zdeszyfrowanie szyfrogramu w trybie CBC przy wykorzystaniu oddzielonego wektora inicjalizacyjnego.
- 3. Pobranie wartości ostatniego bajtu zdeszyfrowanego ciągu:
  - wartość ta nazywana jest dalej N.
- 4. Zweryfikowanie poprawności dopełnienia:
  - ostatnie N bajtów musi mieć wartość N,
  - jeżeli dopełnienie jest nieprawidłowe, cała wiadomość jest ignorowana.
- 5. Usuniecie ostatnich N bajtów.

Kod implementujący odszyfrowanie danych przedstawiono w tabeli B.2 w dodatku B. Zdeszyfrowanie 32 bajtów danych na mikroprocesorze ATmega32u4 trwa do 8 ms.

Implementacja algorytmu AES pochodzi z biblioteki *AVR-Crypto-Lib*. Jest to najlepiej udokumentowana, darmowa biblioteka implementująca algorytm AES. Implementacja trybu CBC oraz algorytmu dopełniania zostały zrealizowane w ramach pracy.

2.6. Uwierzytelnienie wiadomości

Uwierzytelnienie wiadomości odbywa się poprzez dołączenie do MAC do bloku danych. Dla danej wiadomości MAC tworzony jest za pomocą szyfru blokowego AES ze 128-bitowym kluczem używanym w trybie ECBC-MAC. Wektor inicjalizacyjny wypełniony jest zerami i nie jest przesyłany. Uwierzytelniany jest kompletny szyfrogram wraz z wektorem inicjalizacyjnym użytym do szyfrowania, a nie tekst jawny. Długość szyfrogramu wraz z wektorem inicjalizacyjnym zawsze będzie wielokrotnością długości bloku, a więc nie jest stosowane dopełnianie.

Tryb ECBC-MAC to tryb CBC-MAC, którego wynik jest dodatkowo szyfrowany innym kluczem niż ten użyty do CBC-MAC. W tej pracy do CBC-MAC użyty jest klucz służący do uwierzytelniania, a wynik CBC-MAC jest szyfrowany używając klucza służącego do szyfrowania.

Właściwe kroki potrzebne do obliczenia kodu uwierzytelniającego opisano poniżej.

- 1. Obliczenie ostatniego bloku będącego wynikiem zaszyfrowania szyfrogramu wraz z wektorem inicjalizacyjnym w trybie CBC z wektorem inicjalizacyjnym wypełnionym zerami przy użyciu klucza przeznaczonego do uwierzytelniania.
- 2. Zaszyfrowanie bloku przy wykorzystaniu AES i klucza przeznaczonego do szyfrowania.

Węzeł wysyłający dokleja kod uwierzytelniający przed szyfrogramem. Węzeł odbierający oddziela otrzymany kod od szyfrogramu, oblicza kod uwierzytelniający dla danego szyfrogramu i porównuje, czy zgadza się on z kodem otrzymanym. Jeżeli kod obliczony różni się od kodu otrzymanego, cała wiadomość jest ignorowana.

Kod implementujący obliczanie MAC przedstawiono w tabeli B.3 w dodatku B. Wygenerowanie kodu uwierzytelniającego dla 16 bajtów danych na mikroprocesorze ATmega32u4 trwa do 8 ms.

Implementacja trybu ECBC-MAC została zrealizowana w ramach pracy.

3 Test opracowanej biblioteki

Zweryfikowane zostały trzy aspekty:

- poprawność zaprojektowania interfejsu programistycznego stworzonej biblioteki,
- możliwość poprawnego nawiązania połączenia i przesłania danych między dwoma węzłami,
- poprawność implementacji algorytmów kryptograficznych.

3.1. Poprawność interfejsu programistycznego

Poprawny interfejs programistyczny biblioteki musi umożliwiać implementację pełnego rozwiązania zapewniającego bezpieczną komunikację. Zostało to zweryfikowane poprzez stworzenie przykładowego oprogramowania wykorzystującego bibliotekę. Oprogramowanie to powstało na platformę Arduino oraz wykorzystuje moduł Bluetooth XM-15B do komunikacji.

Po uruchomieniu urządzenia inicjalizowana jest stworzona biblioteka implementujące bezpieczną komunikację, a moduł Bluetooth zostaje skonfigurowany w trybie *slave* z nazwą "seconn" i oczekuje na połączenie. Argumentami funkcji inicjalizującej bibliotekę są wskaźniki na następujące funkcje zaimplementowane w przykładowym oprogramowaniu:

- funkcja obsługująca przekazywanie danych z biblioteki do modułu Bluetooth celem przesłania do drugiego węzła,
- funkcja obsługująca i przekazująca połączeniem szeregowym dane przychodzące z biblioteki, które zostały przez bibliotekę poprawnie uwierzytelnione oraz zdeszyfrowane,
- funkcja obsługująca powiadomienia o zmianie stanu połączenia przychodzące z biblioteki i przekazująca połączeniem szeregowym uwierzytelniony klucz publiczny drugiego węzła po nawiązaniu bezpiecznego połączenia,
- funkcja generująca liczby losowe stworzona w oparciu o implementację zaproponowaną w bibliotece micro-ecc (opis w dodateku C).

Tabela 3.1. Przykładowe dane przesłane przez połączenie szeregowe. Stan nr 4 oznacza, że odebrany został prawidłowo uwierzytelniony pakiet HelloResponse zawierający klucz publiczny drugiego węzła.

```
S!
Our pubkey is: 0x6D35D8BE2F0C67210C143E649F250FC4E
B014F25C305AC7C2FA6B02F0B4A4E63EA0BB52367AAF96E63B
BD968C186830ADE2B2A24769CB32E1E1A690F51079C7E
State:4
Pubkey of other side is: 0x22743237010F6830994886B
BFB781184C10D25E1D6819D075F40CF0724FEC049FF4804F82
58C14049E373595BC0987061B93493E16C8C59E8C7C2A64FF5
247B0
D:>Some message...
```

Dodatkowo zaimplementowane zostało przekazywanie połączeniem szeregowym klucza publicznego urządzenia celem weryfikacji z drugim węzłem oraz przekazywanie danych przychodzących z modułu Bluetooth do biblioteki. Przepływ danych między przykładowym oprogramowaniem, biblioteką, drugim węzłem oraz połączeniem szeregowym przedstawiono w Dodatku D.

Należy zwrócić uwagę, że oprogramowanie korzystające z biblioteki nie implementuje żadnej logiki związanej z protokołem komunikacji. Jest ona w całości zaimplementowana w bibliotece, a oprogramowanie jedynie zajmuje się przekazywaniem danych między fizycznym połączeniem a biblioteką.

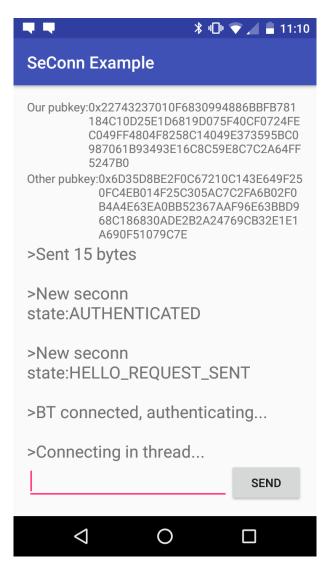
W tabeli 3.1 przedstawiono przykładowe dane, jakie zostają przesłane przez połączenie szeregowe. W tym przypadku drugi węzeł był odpowiedzialny za rozpoczęcie połączenia (przesłanie pierwszego HelloRequest), a po poprawnym uwierzytelnieniu przesłał uwierzytelnioną i zaszyfrowaną wiadomość o treści "Some message...".

3.2. Poprawność implementacji algorytmów kryptograficznych

Poprawność implementacji algorytmów CBC i dopełniania według PKCS#7 stworzonych w ramach pracy oraz algorytmów AES, SHA-256 oraz ECDH dostarczonych przez zewnętrzne biblioteki została zweryfikowana poprzez stworzenie drugiej implementacji protokołu w języku Java.

Implementacje algorytmów AES, CBC, dopełniania według PKCS#7, SHA-256 oraz ECDH pochodzą z pakietów java.security oraz javax.crypto biblioteki standardowej języka Java. Implementacja ECBC-MAC została wykonana w ramach pracy w oparciu o implementację CBC dostarczoną przez bibliotekę standardową. Użyte konfiguracje szyfrów to AES/CBC/NoPadding i AES/ECB/NoPadding do obliczania sygnatury oraz AES/CBC/PKCS7Padding do szyfrowania i deszyfrowania.

W oparciu o tak stworzoną bibliotekę w języku Java napisano przykładową aplikację na platformę Android. Aplikacja po uruchomieniu stara się nawiązać połączenie Bluetooth z urządzeniem o nazwie

Rys. 3.1. Zrzut ekranu z przykładowej aplikacji implementującej protokół na platforme Android

"seconn". Po nawiązaniu połączenia Bluetooth wywoływana jest metoda biblioteki służąca nawiązaniu bezpiecznego połączenia (wysłaniu pierwszego HelloRequest). Wszystkie zmiany stanu połączenia są na bieżąco wyświetlane na ekranie, a po nawiązaniu bezpiecznego połączenia wyświetlane są klucze publiczne obu węzłów i możliwe jest przesyłanie uwierzytelnionych i zaszyfrowanych danych do drugiego węzła.

Przykładowa aplikacja mobilna skutecznie połączyła się z urządzeniem AVR, a przesyłane dane były prawidłowo deszyfrowane, co potwierdza że implementacja algorytmów z zewnętrzych bibliotek AVR oraz implementacje wykonane w ramach pracy są zgodne z referencyjnymi implementacjami dostępnymi w bibliotece standardowej języka Java na platformie Android. Zrzut ekranu z aplikacji przedstawiono na rysunku 3.1.

Podsumowanie

?

Bibliografia

- [1] Recommendation for Key Management Part 1: General. National Institute of Standards and Technology, U.S. Department of Commerce. 2016. URL: http://dx.doi.org/10.6028/NIST.SP.800-57pt1r4 (dostep dnia 2016-12-07).
- [2] Abdullah Al Hasib i Abul Ahsan Md Mahmudul Haque. "A comparative study of the performance and security issues of AES and RSA cryptography". W: *Convergence and Hybrid Information Technology*, 2008. ICCIT'08. Third International Conference on. T. 2. IEEE. 2008, s. 505–510.
- [3] Nils Gura i in. "Comparing Elliptic Curve Cryptography and RSA on 8-bit CPUs". W: *Cryptographic Hardware and Embedded Systems CHES 2004: 6th International Workshop Cambridge, MA, USA, August 11-13, 2004. Proceedings.* Wyed. Marc Joye i Jean-Jacques Quisquater. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg, 2004, s. 119–132. ISBN: 978-3-540-28632-5. DOI: 10.1007/978-3-540-28632-5_9.
- [4] Hugo Krawczyk, Ran Canetti i Mihir Bellare. "HMAC: Keyed-hashing for message authentication". W: (1997).
- [5] John Black. "Authenticated encryption". W: *Encyclopedia of Cryptography and Security*. Springer, 2011, s. 52–61.
- [6] ATmega16U4/ATmega32U4 Datasheet. Atmel. 2016. URL: http://www.atmel.com/Images/Atmel-7766-8-bit-AVR-ATmega16U4-32U4_Datasheet.pdf (dostep dnia 2016-12-06).
- [7] ATtiny4 / ATtiny5 / ATtiny9 / ATiny10 Datasheet Summary. Atmel. 2016. URL: http://www.atmel.com/Images/Atmel-8127-AVR-8-bit-Microcontroller-ATtiny4-ATtiny5-ATtiny9-ATtiny10_Datasheet-Summary.pdf (dostęp dnia 2016-12-06).
- [8] ATxmega384C3 Datasheet. Atmel. 2016. URL: http://www.atmel.com/Images/Atmel-8361-8-and-16-bit-AVR-XMEGA-Microcontrollers-ATxmega384C3_Datasheet.pdf (dostep dnia 2016-12-06).
- [9] Cameron F Kerry. "Digital Signature Standard (DSS)". W: National Institute of Standards and Technology (2013).
- [10] Sean Turner i in. "Elliptic Curve Cryptography Subject Public Key Information". W: (2009).
- [11] Burt Kaliski. "Pkcs# 7: Cryptographic message syntax version 1.5". W: (1998).

Dodatek A. Przykładowe wiadomości protokołu komunikacji

Tabela A.1. Budowa wiadomości typu HelloRequest

```
# Nagłówek:

0x00 0x01 # wersja protokołu

0x00 # typ wiadomości: HelloRequest

0x00 0x40 # długość zawartości: 64 bajty

# Zawartość:

# 32 bajty współrzędnej X klucza publicznego

0x1F 0x92 0xDE 0xFF 0x6B 0xEE 0xFC 0x4D

0x51 0x2A 0x62 0xF4 0x60 0x1D 0x36 0x73

0x6F 0xEB 0x3F 0x1F 0x56 0x90 0xFD 0x85

0xB0 0x3C 0x56 0xD0 0xC0 0x52 0x6E 0x9B

# 32 bajty współrzędnej Y klucza publicznego

0xE8 0x60 0x84 0xB4 0xDE 0x73 0x65 0xB2

0x48 0xA6 0x15 0x79 0x7C 0xD9 0x4C 0xB6

0x56 0xE6 0xFA 0x3C 0x2F 0x3C 0x1C 0x8F

0xB2 0xE6 0x25 0xF8 0x66 0x2A 0x00 0xE4
```

Tabela A.2. Budowa wiadomości typu HelloResponse

```
# Nagłówek:
0x00 0x01 # wersja protokołu
          # typ wiadomości: HelloResponse
0x00 0x60 # długość zawartości: 96 bajtów
# Zawartość:
# 16 bajtów kodu uwierzytelniającego
0x99 0x7B 0x57 0x10 0x7F 0x9C 0x1E 0xB3
0x1C 0x92 0x1B 0xFC 0x99 0x0C 0xCF 0x7D
# Zaszyfrowany klucz publiczny (64 bajty)
# z uwzględnieniem dopełnienia PKCS#7 (16 bajtów)
0xF2 0x8A 0x7B 0xD4 0x04 0x80 0xAE 0xDC
0x7A 0x1D 0x04 0xEE 0x98 0x6D 0x9F 0xC5
0x22 0x4B 0x92 0x48 0x3E 0x65 0x79 0xC7
0xCB 0xCA 0xA9 0xC0 0xA1 0x7D 0x35 0x1F
0xFD 0x6F 0xE4 0x9E 0x62 0xBE 0x3F 0x1E
0xAC 0x32 0x03 0xF5 0x50 0x15 0xBE 0x0F
0x84 0xB9 0xF4 0xB6 0xF7 0x36 0x1D 0x3E
0x2D 0xD5 0xE3 0x10 0xBE 0xC4 0x39 0xC7
0x98 0x86 0x65 0x46 0x65 0xA9 0x5D 0xDE
0x4C 0x9D 0x03 0x00 0x55 0xE9 0xAF 0xC2
```

Tabela A.3. Budowa wiadomości typu EncryptedData

Dodatek B. Przykładowe bloki kodu biblioteki

Tabela B.1. Szyfrowanie CBC wraz z obsługą dopełnienia PKCS#7

```
size_t _seconn_crypto_encrypt(void *destination, void *source, size_t length,
   aes128_key_t enc_key) {
   uint8_t *dest = (uint8_t*)destination;
   uint8_t *src = (uint8_t*)source;
   rng(dest, 16); // random initialization vector
   memset(&ctx, 0, sizeof(aes128_ctx_t));
   aes128_init(enc_key, &ctx);
   aes128_enc(dest, &ctx);
   size_t i = 0;
   for(; i+16 <= length; i += 16) {</pre>
       memcpy(dest+16+i, src+i, 16);
       _seconn_crypto_xor_block(dest+16+i, dest+i);
       aes128_enc(dest+16+i, &ctx);
   size_t pad_length = 16 - (length % 16);
   memset(dest+16+i, pad_length, 16);
   memcpy(dest+16+i, src+i, length - i);
   _seconn_crypto_xor_block(dest+16+i, dest+i);
   aes128_enc(dest+16+i, &ctx);
   return i+32;
```

Tabela B.2. Odszyfrowanie CBC wraz z obsługą dopełnienia PKCS#7

```
size_t _seconn_crypto_decrypt(void *destination, void *source, size_t length,
   aes128_key_t enc_key) {
   uint8_t *src = (uint8_t*)source;
   uint8_t *dest = (uint8_t*)destination;
   memset(&ctx, 0, sizeof(aes128_ctx_t));
   aes128_init(enc_key, &ctx);
   size_t i = 0;
   for(; i+16 < length; i += 16) {</pre>
       memcpy(dest+i, src+i+16, 16);
        aes128_dec(dest+i, &ctx);
        _seconn_crypto_xor_block(dest+i, src+i);
   }
   size_t pad_length = dest[i-1];
   for(size_t j = 2; j <= pad_length; j++) {</pre>
        if (dest[i-j] != pad_length) {
            return 0;
        }
    }
   return i-pad_length;
```

Tabela B.3. Obliczanie MAC dla wiadomości

```
void _seconn_crypto_calculate_mac(uint8_t *mac, void *message,
size_t length, aes128_key_t mac_key, aes128_key_t enc_key) {
    memset(&ctx, 0, sizeof(aes128_ctx_t));
    aes128_init(mac_key, &ctx);

    uint8_t *block = mac;

    memset(block, 0, 16); // initialization vector filled with zeros

    // calculating last block of CBC encryption
    size_t i = 0;
    for(; i+16 <= length; i += 16) {
        _seconn_crypto_xor_block(block, ((uint8_t*)message)+i);
        aes128_enc(block, &ctx);
    }

    // encrypting last block with separate key
    memset(&ctx, 0, sizeof(aes128_ctx_t));
    aes128_init(enc_key, &ctx);
    aes128_enc(block, &ctx);
}</pre>
```

Dodatek C. Uzyskiwanie liczb losowych

Biblioteka zaimplementowana w ramach pracy nie posiada żadnego źródła liczb losowych, mimo że jest ono potrzebne do jej prawidłowego funkcjonowania. Użycie biblioteki wymaga więc dostarczenia źródła liczb losowych przez osobę używającą biblioteki.

Najbezpieczniejszą metodą jest użycie dedykowanego, zewnętrznego generatora liczb losowych, lecz możliwe jest też wykorzystanie modułów dostępnych standardowo w mikropocesorach AVR. W bibliotece micro-ecc proponowana jest metoda wykorzystująca szum na niepodłączonym przetworniku analogowo-cyfrowym. Jej implementacja zaprezentowana jest w tabeli C.1.

Tabela C.1. Generowanie liczb losowych w oparciu o wbudowany przetwornik analogowo-cyfrowy. Źródło: biblioteka micro-ecc

```
static int RNG(uint8_t *dest, unsigned size) {
 // Use the least-significant bits from the ADC for an unconnected pin (or
   connected to a source of
 // random noise). This can take a long time to generate random data if the result
   of analogRead(0)
 // doesn't change very frequently.
 while (size) {
   uint8_t val = 0;
   for (unsigned i = 0; i < 8; ++i) {
     int init = analogRead(0);
     int count = 0;
     while (analogRead(0) == init) {
       ++count;
     if (count == 0) {
        val = (val << 1) | (init & 0x01);
         val = (val << 1) | (count & 0x01);
   *dest = val;
   ++dest;
   --size;
 return 1;
```

Dodatek D. Przepływ danych w przykładowym oprogramowaniu

Rys. D.1. Przepływ danych między komponentami w przykładowym oprogramowaniu

Dodatek E. Dokumentacja biblioteki

E.1. Przykład użycia

W tabeli E.1 przedstawiono przykład użycia biblioteki. W przykładzie założono istnienie funkcji RNG służącej generowaniu losowych danych oraz funkcji network_read oraz network_write, które odpowiednio odczytują i wysyłają dane z i do sieci.

Tabela E.1. Przykład użycia biblioteki

```
#include <seconn.h>
struct seconn sconn;
int c_seconn_write_data(void *src, size_t bytes) {
   return network_write(src, bytes);
void c_seconn_data_received(void *src, size_t bytes) {
     * src contains decrypted and authenticated data from other node that for
     * example could be shown to user
}
void c_seconn_state_changed(seconn_state prev, seconn_state cur) {
   if(cur == AUTHENTICATED) {
         * sconn.public_key now contains authenticated public key of other
         * node. It's the best place to show it to user and ask for confirmation
         * that this is a correct key.
    }
int main() {
   // initialize sconn struct
    seconn_init(&sconn, c_seconn_write_data, c_seconn_data_received,
                c_seconn_state_changed, &RNG, 0);
```

```
// fetch local public key, for example to show it to user
uint8_t pubkey[64];
seconn_get_public_key(&sconn, pubkey);

// read data from network
char buffer[64];
unsigned bytes_read;
while((bytes_read = network_read(buffer, bytes_read)) > 0) {
    // and pass it to seconn library.
    // seconn library will call functions passed to seconn_init if required
    seconn_new_data(&sconn, buffer, bytes_read);
}
```

E.2. Dokumentacja Doxygen

Spis treści

1	Dok	rumentacja struktur danych 1			
	1.1	Dokum	entacja st	ruktury seconn	1
		1.1.1	Opis szc	zegółowy	1
		1.1.2	Dokumer	ntacja pól	1
			1.1.2.1	onDataReceived	1
			1.1.2.2	onStateChange	1
			1.1.2.3	public_key	2
			1.1.2.4	state	2
			1.1.2.5	writeData	2
2	Dok	umenta	cja plików	,	3
	2.1	Dokum	nentacja pl	iku seconn/seconn.h	3
		2.1.1	Dokumer	ntacja typów wyliczanych	3
			2.1.1.1	seconn_state	3
		2.1.2	Dokumer	ntacja funkcji	4
			2.1.2.1	seconn_get_public_key()	4
			2.1.2.2	seconn_init()	4
			2.1.2.3	seconn_new_data()	4
			2.1.2.4	seconn_write_data()	5
Inc	leks				7

Rozdział 1

Dokumentacja struktur danych

1.1 Dokumentacja struktury seconn

Pola danych

· seconn state state

Obecny stan połączenia.

- uint8_t public_key [512]
- int(* writeData)(void *src, size_t bytes)
- void(* onDataReceived)(void *src, size_t bytes)
- void(* onStateChange)(seconn_state prev_state, seconn_state cur_state)

1.1.1 Opis szczegółowy

Główna struktura opisująca bezpieczne połączenie.

Nie powinna być wypełniania ręcznie, lecz za pośrednictwem funkcji seconn_init.

1.1.2 Dokumentacja pól

1.1.2.1 onDataReceived

```
void(* seconn::onDataReceived) (void *src, size_t bytes)
```

Wskaźnik na funkcję, do której przekazywane będą uwierzytelnione i zdeszyfrowane dane pochodzące od drugiego węzła.

Pierwszy argument zawiera wskaźnik na początek danych, drugi argument zawiera liczbę bajtów.

1.1.2.2 onStateChange

```
void(* seconn::onStateChange) (seconn_state prev_state, seconn_state cur_state)
```

Wskaźnik na funkcję, do której przekazywane będą informacje o zmianie stanu połączenia.

Pierwszy argument zawiera poprzedni stan, drugi argument zawiera obecny stan.

1.1.2.3 public_key

```
uint8_t seconn::public_key[512]
```

Klucz publiczny drugiego węzła. Wypełniany dopiero po zmianie stanu połączenia na AUTHENTICATED.

Uwaga! Nie mylić z wartością zwracaną przez funkcję seconn get public key, która zwraca lokalny klucz publiczny.

1.1.2.4 state

```
seconn_state seconn::state
```

Obecny stan połączenia.

1.1.2.5 writeData

```
int(* seconn::writeData) (void *src, size_t bytes)
```

Wskaźnik na funkcję, która zostanie wywołana przez bibliotekę, gdy zajdzie potrzeba przesłania danych do drugiego węzła.

Pierwszy argument zawiera wskaźnik na początek danych do przesłania, a drugi liczbę bajtów które powinny zostać przesłane.

Funkcja powinna zwrócić liczbę bajtów, które rzeczywiście udało się przesłać.

Rozdział 2

Dokumentacja plików

2.1 Dokumentacja pliku seconn/seconn.h

Struktury danych

· struct seconn

Wyliczenia

enum seconn_state {
 NEW, HELLO_REQUEST_SENT, INVALID_HANDSHAKE, SYNC_ERROR,
 AUTHENTICATED }

Funkcje

- void seconn_init (struct seconn *conn, int(*writeData)(void *src, size_t bytes), void(*onData
   Received)(void *src, size_t bytes), void(*onStateChange)(seconn_state prev_state, seconn_state cur_
   state), int(*rng)(uint8_t *dest, unsigned size), int eeprom_offset)
- void seconn_new_data (struct seconn *conn, const void *data, size_t bytes)
- void **seconn_write_data** (struct **seconn** *conn, const void *source, size_t bytes)
- void seconn_get_public_key (struct seconn *conn, uint8_t *public_key)

2.1.1 Dokumentacja typów wyliczanych

2.1.1.1 seconn_state

enum seconn_state

Typ wyliczeniowy definiujący możliwe stany bezpiecznego połączenia.

Wartości wyliczeń

NEW żadne dane nie zostały jeszcze wysłane ani odebrane.		
HELLO_REQUEST_SENT wysłana została wiadomość HelloRequest		
INVALID_HANDSHAKE	wystąpił problem w czasie nawiązywania połączenia, np. została odebrana nieprawidłowo uwierzytelniona wiadomość HelloResponse	
SYNC_ERROR	odebrane zostały dane, które są niezgodne z protokołem lub zostały nieprawidłowo uwierzytelnione	
AUTHENTICATED	połączenie zostało poprawnie nawiązane, uwierzytelniony został klucz publiczny	

1 Dokumentacja plików

2.1.2 Dokumentacja funkcji

2.1.2.1 seconn_get_public_key()

Funkcja odczytująca lokalny klucz publiczny.

Pierwszym argumentem jest zainicjalizowana funkcją seconn_init struktura typu seconn.

Drugim argumentem jest wskaźnik na miejsce w pamięci, do którego ma zostać wpisany klucz publiczny. Wymagane są 64 bajty pamięci.

2.1.2.2 seconn_init()

```
void seconn_init (
          struct seconn * conn,
          int(*)(void *src, size_t bytes) writeData,
          void(*)(void *src, size_t bytes) onDataReceived,
          void(*)(seconn_state prev_state, seconn_state cur_state) onStateChange,
          int(*)(uint8_t *dest, unsigned size) rng,
          int eeprom_offset)
```

Funkcja inicjalizująca strukturę seconn. Należy ją wywołać jako pierwszą.

Pierwszy argument (writeData) zawiera wskaźnik na funkcję, która zostanie wywołana przez bibliotekę, gdy zajdzie potrzeba przesłania danych do drugiego węzła. Pierwszym argumentem tej funkcji (src) jest wskaźnik na początek danych do przesłania, a drugim (bytes) liczba bajtów które powinny zostać przesłane.

Drugim argumentem (onDataReceived) jest wskaźnik na funkcję, do której przekazywane będą uwierzytelnione i zdeszyfrowane dane pochodzące od drugiego węzła. Pierwszy argument tej funkcji (src) to wskaźnik na początek danych, drugi argument (bytes) zawiera liczbe bajtów.

Trzecim argumentem (onStateChange) jest Wskaźnik na funkcję, do której przekazywane będą informacje o zmianie stanu połączenia. Pierwszy argument (prev_state) zawiera poprzedni stan, drugi argument (cur_state) zawiera obecny stan.

Czwartym argumentem (rng) jest wskaźnik na funkcję, która będzie wywoływana przez bibliotekę w celu wygenerowania losowych danych. Pierwszym argumentem tej funkcji (desc) jest wskaźnik na miejsce w pamięci, do którego mają być wpisane losowe dany, drugim argumentem (size) jest liczba bajtów które powinny być wpisane. Funkcja powinna zwrócić wartość 1.

Ostatnim, piątym argumentem (eeprom_offset) jest miejsce w pamięci EEPROM do którego zapisywane i z którego odczytywane mają być lokalne klucze kryptograficzne. W tym miejscu powinno być 96 bajtów nieużywanej, ciągłej pamięci.

2.1.2.3 seconn_new_data()

Funkcja którą należy wywołać w celu przekazania danych pochodzących od drugiego węzła do biblioteki.

Pierwszym argumentem jest zainicjalizowana funkcją seconn init struktura typu seconn.

Drugim argumentem jest wskaźnik na początek danych pochodzących od drugiego węzła.

Trzecim argumentem jest liczba bajtów danych.

2.1.2.4 seconn_write_data()

Funkcja którą należy wywołać w celu przesłania do drugiego węzłą danych. Dane te zostaną zaszyfrowane i uwierzytelnione, a następnie w postaci wiadomości EncryptedData przekazane do funkcji writeData ze struktury seconn.

Pierwszym argumentem jest zainicjalizowana funkcją seconn_init struktura typu seconn.

Drugim argumentem jest wskaźnik na początek danych, które mają zostać przesłane.

Trzecim argumentem jest liczba bajtów danych.